

ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, професора Гризоглазової Таміли Іванівни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Чжоу Сіньюй

«Методика формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики

України та Китаю в процесі фортепіанного навчання»,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Дисертацію присвячено теоретико-методичному дослідженню проблеми формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання у вищих закладах педагогічної освіти. У дослідженні Чжоу Сіньюй застосовано міждисциплінарний підхід до визначення сутності і змісту поліфонічного слуху майбутніх учителів музики, обґрунтування структури та критеріїв сформованості досліджуваного феномена. У дисертації розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено методичне забезпечення формування поліфонічного слуху студентів закладів вищої освіти музично-педагогічного профілю.

Актуальність теми дисертації зумовлена потребами сучасної музично-педагогічної освіти в удосконаленні фахової підготовки майбутніх учителів. Увагу Чжоу Сіньюй привертає необхідність виховання у студентів поліфонічного мислення як вагомого чинника створення достовірних інтерпретацій музичних творів. Цілком погоджуємося з автором, що властивість поліфонії поєднувати одночасно декілька самостійних ліній і планів, об'єднаних з метою створення цілісного художнього образу, надає можливість розглядати музичні твори в їх "поліфонічності", тобто у цілісності множинності як феномена художнього світосприйняття. Втім, саме поліфонічна музика є найскладнішою для сприйняття та виконання студентами. Її опануванню сприяє сформованість поліфонічного слуху як найважливішого компонента поліфонічного мислення – запоруки не лише успішності художньо-виконавської підготовки студентів, а й загалом професійного становлення вчителя музики.

Тому теоретико-експериментальне дослідження проблеми формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання є важливим та актуальним.

Метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка методики формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики в процесі фортепіанного навчання.

Зазначена мета передбачала необхідність постановки і вирішення низки завдань, у процесі вирішення яких автором з'ясовано, вивчено і критично схарактеризовано сутність категорії «поліфонія» в ретроспективі становлення та розвитку музичного мистецтва, особливості фортепіанного навчання майбутніх вчителів музики в Україні та Китаї у контексті дослідження методики формування

поліфонічного слуху студентів; обґрунтовано організаційно-методичну модель формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання; розроблено та експериментально перевірено поетапну методику формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання поставлених завдань було використано *методи*: *теоретичні* – контент-аналіз мистецтвознавчих, музикознавчих, музично-педагогічних та методичних джерел – з метою визначення методологічних засад і утворення теоретичної бази дослідження для розкриття понять “поліфонія” й «поліфонічний слух майбутнього вчителя музики»; ретроспективний аналіз, систематизація та узагальнення наукових джерел з метою виявлення характерних рис класичної та сучасної поліфонії; теоретичне моделювання – для розроблення компонентної структури поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики; моделювання навчального процесу, спрямованого на підвищення рівня сформованості поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики в процесі фортепіанного навчання; *емпіричні* – методи збирання інформації (спостереження, тестування, анкетування, порівняння, творчі завдання, бесіди, виконавський аналіз, експертна оцінка, що реалізовані в констатувальному експерименті для визначення рівнів сформованості поліфонічного слуху); педагогічний експеримент; методи математичної статистики – для визначення достовірності та значущості отриманих у процесі експерименту результатів; графічні методи для оформлення результатів дослідження у вигляді рисунків, діаграм, таблиць.

Об'єктом дисертаційного дослідження є процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики. **Предметом** дослідження є методика формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України і Китаю в процесі фортепіанного навчання.

Науково-теоретичним здобутком дисертанта є обґрунтування сутності, змісту і структури поняття «поліфонічний слух майбутнього вчителя музики». Означена дефініція трактується як *здатність: диференційовано сприймати, співвідносити, виокремлювати, відтворювати фактурну горизонтальну та вертикальну багатоскладність мелодичних ліній, тембральних, ритмічних і гармонічних пластів, що сполучені між собою одночасним звуковим розвитком; уявляти логіку функціональних зв'язків; виражати ставлення до музичної інформації, емоційно відгукуючись на музичні явища в яскравості й силі специфічних переживань*. У структурі поліфонічного слуху виявлено та обґрунтовано єдність 4-х компонентів: інтонаційно-гармонічного; тембрально-динамічного; артикуляційно-відтворювального, логіко-драматургічного. Їх змістові характеристики взято автором за основу розробки критеріального апарату дослідження (запропоновано: інтонаційно-евфонічний, тембрально-динамічний, артикуляційно-репродуктивний та логіко-архітектонічний критерії) та діагностики означеної якості у студентів у процесі фортепіанного навчання.

Стрижнем дисертації є розробка, обґрунтування та експериментальна перевірка оригінальної авторської методики формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання.

Основою означеної методики стала розроблена автором організаційно-методична модель формування даного виду слуху, що складається з трьох блоків: методологічно-цільового, процесуально-змістового, структурно-результативного.

Методологічно-цільовий блок передбачав урахування мети і завдання, визначення наукових підходів та принципів. Так, реалізація мети - підвищення рівня сформованості поліфонічного слуху студентів – передбачає, на переконання автора, виконання таких завдань: стимулювання мотивації студентів до опанування поліфонічних творів; розвиток поліфонічного мислення та рефлексивних можливостей; набуття необхідного виконавського досвіду. Виходячи з наскрізної ідеї поліфонічності музичного мислення у процесі музично-виконавської діяльності, окреслено такі наукові підходи: аксіологічний, особистісно-діяльнісний, акмеологічний, компетентнісний. Принципами формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики України і Китаю визначено: опора на європейський музично-історичний досвід, емоційної захопленості навчальним матеріалом, рефлексивності та виконавської самореалізації.

Процесуально-змістовий блок охоплював педагогічні умови (цілеспрямоване керування розвитком поліфонічного мислення; стимулювання студентів до оволодіння уміннями виконувати поліфонічні твори; практична спрямованість вивчення поліфонічних творів у процесі фортепіанного навчання; врахування спеціальної музичної підготовки студентів України і Китаю), форми роботи (індивідуальні та групові заняття, самостійна робота, майстер-класи, творчі проекти тощо), групи методів (пошуково-дослідницькі, мотиваційно-емоційні, рефлексії з арт-терапевтичними прийомами, адаптовані виконавські та артикуляційно-репродуктивні).

Структурно-результативний блок містить компоненти та критерії поліфонічного слуху, рівні його сформованості, етапи педагогічного експерименту, результат впровадження методики.

Методика ґрунтувалася на визначених у організаційно-методичній моделі підходах, принципах, педагогічних умовах, спрямовувалася на якісне формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України і Китаю та підвищення рівня їхнього розуміння, сприйняття, виконання поліфонічних творів у процесі фортепіанного навчання впродовж трьох етапів: мотиваційно-інформативного, рефлексивно-операційного, творчо-виконавського. У перебігу дослідно-експериментальної роботи виявлено статистично достовірну позитивну динаміку формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України і Китаю в процесі фортепіанного навчання в експериментальній групі в порівнянні з контрольною, тим самим доведено ефективність запропонованої методики.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*: визначено поняття «поліфонічний слух майбутнього вчителя музики», виявлено його зміст та структуру; теоретично обґрунтовано організаційно-методичну модель процесу формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання; розроблено методику формування поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання та експериментально перевірено її ефективність; розроблено критеріальний апарат, діагностичний інструментарій

для з'ясування стану сформованості поліфонічного слуху майбутніх вчителів музики України і Китаю, представлено змістову характеристику рівнів його сформованості. *Конкретизовано* сутність категорії «поліфонія» в ретроспективі становлення та розвитку поліфонічної музики та в контексті фортепіанного навчання; особливості фортепіанного навчання майбутніх вчителів музики в Україні та Китаї як умови формування поліфонічного слуху. *Подальшого розвитку* набули теоретичні та методичні засади фахової підготовки студентів України і Китаю у вищих педагогічних закладах мистецького спрямування.

Теоретичне значення дисертації полягає у подальшому розвитку та вдосконаленню системи професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої педагогічної освіти.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні дані можуть бути використані для певної корекції та розробки методики розвитку поліфонічного слуху музикантів у музичних навчальних закладах різного рівня підготовки.

Текст дисертації викладено доступною мовою, сучасним науковим стилем з критичним аналізом та висновками. Основні положення та висновки дисертації отримані автором самостійно.

Результати дослідження повною мірою відображено у відображено у 6 одноосібних **публікаціях**, 3 з яких опубліковано в наукових фахових вітчизняних виданнях, 1 стаття – у закордонному виданні, 2 статті – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Висновок. Дисертація Чжоу Сіньюй «Методика формування поліфонічного слуху майбутніх учителів музики України та Китаю в процесі фортепіанного навчання» є цілісним завершеним дослідженням, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та педагогіки мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

